

Dosarul nr. 2ra-1041/23
2-19119085-01-2ra-25072023

Prima instanță: Judecătoria Comrat, sediul Vulcănești (jud. I. Botezatu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. D. Fujențo, A. Mironov, L. Caraiianu)

ÎNCHEIERE

20 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului declarat de Inspectoratul General al Poliției, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ghimișli Iurie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Inspectoratului General al Poliției cu privire la repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, prin care au fost admise apelurile declarate de Inspectoratul General al Poliției și Ghimișli Iurie și a fost casată hotărârea din 11 iunie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești,

constată:

La data de 17 iulie 2019, Ghimișli Iurie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Inspectoratului General al Poliției cu privire la repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la data de 18 iulie 2017, în jurul orei 15:00, a condus autoturismul său Gaz 3507, cu numărul de înmatriculare CO AC 286, circulând pe autostrada M-3 în direcția nord în raionul Comrat.

În legătură cu faptul, că trebuia să facă o manevră la stânga, la hotarele dintre raioanele Comrat și Cimișlia, a pornit indicatorul de stânga și s-a asigurat de lipsa traficului din sens opus, circulând cu o viteză de 5 km pe oră, fiindcă în curbă există o ușoară urcare, s-a uitat în oglinda retrovizoare și s-a asigurat de lipsa obstacolelor, a început manevra.

În momentul în care roțile din față ale autoturismului au trecut pe contrasens și au ajuns pe acostament, iar roțile din spate ale autoturismului au ajuns pe banda de circulație din sens opus, autoturismul a fost lovit, iar mașina pe care o conducea a fost proiectată în șanț.

A coborât din mașină și a văzut o mașină distrusă, condusă de o femeie.

A chemat apoi colaboratorii de poliție, care au venit și au documentat accidentul, fiind întocmită schema accidentului, în cadrul căreia s-au efectuat măsurări și fotografii.

La data de 05 august 2017, a fost chemat la IP Cimișlia, unde colaboratorul de poliție a perfectat procesul-verbal cu privire la contravenție, fiind recunoscut vinovat de comiterea contravenției, prevăzute de art. 242 alin. (1) din Codul contravențional al RM, aplicându-i-se o sancțiune sub formă de amendă în mărime de 900 de lei și 5 puncte de penalizare.

Nefiind de acord cu procesul-verbal întocmit, potrivit căruia a fost recunoscut vinovat de comiterea contravenției prevăzute de art. 242 din Codul contravențional al Republicii Moldova, precum și cu decizia de a-l sancționa cu amendă și puncte de penalizare, s-a adresat la un avocat, care l-a consultat, după ce a încheiat un contract de asistență juridică și a achitat un onorariu în mărime de 3 000 de lei pentru serviciile juridice. Avocatul a întocmit o plângere împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție, pe care a înregistrat-o în cancelaria IP Cimișlia, adresată instanței de judecată.

Pe cauza contravențională, în prima instanță, au fost desfășurate câteva ședințe de judecată, în care avocatul i-a reprezentat interesele sale și a depus suplimentar plângeri privind precizarea pretențiilor. La data de 18 aprilie 2018, în urma reexaminării plângerii asupra procesului-verbal cu privire la contravenție, instanța de fond a emis hotărâre, potrivit căreia a admis parțial plângerea, anulând procesul-verbal cu privire la contravenție, totodată, nu s-a expus în privința vinovăției în fapta ce i se încredințează. Prin intermediul oficiului poștal a primit hotărârea instanței de fond în limba de stat, pe care nu o cunoaște, astfel încât a solicitat o copie a deciziei în limba rusă, pe care nu a primit-o nici până la moment.

Împotriva hotărârii Judecătorei Cimișlia a fost depus cerere de recurs la Curtea de Apel Comrat, care, în urma examinării la 15 octombrie 2018, a fost admisă integral, s-a casat hotărârea din 18 aprilie 2018 a Judecătorei Cimișlia, constatându-se că nu este vinovat de săvârșirea faptei incriminate în temeiul art. 242 alin. (1) din Codul contravențional al RM.

Din momentul întocmirii procesului-verbal din 05 august 2017 de către agentul constator, care a fost declarat ilegal prin hotărârea judecătorească irevocabilă, acesta a suportat cheltuieli materiale, pe care le consideră recuperabile de la autorul faptei.

De asemenea, a suportat prejudiciu moral, fiindcă a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției, prevăzute de art. 242 alin. (1) din Codul contravențional al RM, pe care nu a comis-o, a fost obligat să își dovedească nevinovăția, să își cheltuiască timpul personal și să își facă griji în acest sens.

A invocat că legislația națională și normele CEDO care urmează a fi aplicate la examinarea acestei acțiuni și la admiterea ei sunt: art. 3, 5, 6, 7 din Legea Republicii Moldova nr. 1545 din 25 februarie 1998, articolul 6 din CEDO, art. 384 alin. (2) pct. u) din Codul contravențional al Republicii Moldova, art. 2027, 2036, 2037, 2038 din Codul civil al Republicii Moldova.

În baza celor expuse mai sus a solicitat încasarea de la pârâți în beneficiul său a sumei de 3 000 de lei achitată pentru acordarea asistenței juridice în baza contractului nr. 610 din 16 august 2017 și bonul de plată seria YL nr. 440129 din 16 august 2017, a sumei de 2 000 de lei achitată pentru acordarea asistenței juridice în baza contractului nr. 751 din 01 iulie 2019 și bon de plată seria QL nr. 128987 din 01 iulie 2019 și repararea a prejudiciului moral în mărime de 5 000 de lei.

Prin hotărârea din 11 iunie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești s-a admis parțial acțiunea și s-a încasat de la inspectoratul General al Poliției în beneficiul lui Ghimișli Iurie cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 5 000 de lei. S-au respins pretențiile lui Ghimișli Iurie împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova și Inspectoratului General al Poliției cu privire la repararea prejudiciului moral, ca fiind neîntemeiate.

Instanța de fond a reținut că, reclamantul a prezentat dovezi că a suportat cheltuieli în suma totală de 5 000 de lei pentru examinarea procesului-verbal cu privire la contravenție, astfel suma dată a fost încasată de la Inspectoratul General al Poliției.

În partea pretențiilor înaintate de Ghimișli Iurie împotriva Ministerului Justiției al RM, Ministerului Finanțelor al RM, Inspectoratului General al Poliției cu privire la repararea prejudiciului moral în mărime de 5 000 de lei, instanța de judecată a menționat, că reclamantul nu a prezentat probe care ar confirma suferințele lui fizice și psihice.

La data de 17 iunie 2021 Inspectoratul General al Poliției a declarat apel împotriva hotărârii din 11 iunie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, completat la data de 27 septembrie 2021, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii în partea încasării prejudiciului material în sumă de 5 000 de lei, cu adoptarea unei hotărâri noi în această parte, prin care să fie respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La data de 06 iulie 2021 Ghimișli Iurie a declarat apel împotriva hotărârii din 11 iunie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești, solicitând casarea hotărârii în partea respingerii acțiunii și emiterea în această parte a unei hotărâri noi, prin care să fie încasat de la pârât prejudiciul moral în sumă de 5 000 de lei. Totodată a solicitat compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5 000 de lei.

Prin decizia din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, au fost admise apelurile declarate Inspectoratul General al Poliției și Ghimișli Iurie, s-a casat hotărârea din 11 iunie 2021 a Judecătoriei Comrat, sediul Vulcănești și s-a emis o hotărârea nouă, prin care acțiunea s-a admis parțial. S-a încasat de la Inspectoratul General de Poliție în beneficiul lui Ghimișli Iurie despăgubiri pentru prejudiciul material cauzat în mărime de 3 000 de lei, despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat în mărime de 1 000 de lei,

cheltuieli pentru asistență juridică în mărime de 7 000 de lei - pentru examinarea cauzei în instanța de fond, precum și suma bănească în mărime de 4 000 de lei - pentru examinarea cauzei în instanța de apel. În rest, s-au respins cerințele acțiunii, ca fiind neîntemeiate.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Comrat a conchis că, în cazul de față, Ghimișli Iurie poate solicita repararea prejudiciului material și moral prin prisma art. 384 alin. (2) pct. u) din Codul contravențional al Republicii Moldova și, prin urmare, în opinia instanței de apel, concluzia instanței de judecată de admitere a acțiunii doar în partea încasării prejudiciului material și de respingere pentru netemeinicie a acțiunii în partea încasării prejudiciului moral este neîntemeiată. În afară de acestea, prima instanță nu a diferențiat încasarea asistenței juridice în mărime de 5 000 de lei, adică nu a specificat dacă această sumă este încasată pentru cauza contravențională sau pentru această cauză civilă și dacă suma încasată include și despăgubirea pentru prejudiciul material.

Instanța de apel a considerat ca fiind temeinice cerințele reclamantului de încasare a cheltuielilor de asistență juridică de la Inspectoratul General de Poliție în beneficiul lui Ghimișli Iurie, care în opinia instanței de apel este un prejudiciu material și o sumă rezonabilă în raport cu circumstanțele cauzei, indicând probele prezentate pentru confirmarea cheltuielilor suportate în dosarul contravențional, complexitatea cauzei, eforturile depuse de avocat pentru soluționarea cauzei, timpul și munca depusă, faptul cum munca sa în această cauză a limitat capacitatea sa în alte cauze, rezultatul obținut, absența constrângerilor de timp determinate de circumstanțele cauzei și ale clientului, durata relației avocat-client, experiența, reputația și capacitatea avocatului, temeinicia mijloacelor de apărare utilizate în cauză, necesitatea acestora, caracterul rezonabil al cuantumului lor.

Instanța de apel a considerat că cerințele lui Ghimișli Iurie privind repararea prejudiciului moral în mărime de 5 000 de lei urmează a fi admise parțial, prin încasarea unei sume în mărime de 1 000 de lei din contul IGP în calitate de prejudiciu moral. Această sumă, în opinia instanței de apel, va constitui o compensație echitabilă pentru reclamant, în rest, acțiunea depusă de Ghimișli Iurie a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

De asemenea, instanța de apel a considerat ca fiind întemeiate cerințele reclamantului de încasare a cheltuielilor de asistență juridică de la pârât în prezenta cauză în temeiul articolelor 94, 96 din Codul de Procedură Civilă al RM.

Instanța de apel, ținând cont de tipul cauzei, precum și de activitatea avocatului care a intervenit în cauză, de numărul și conținutul actelor, întocmite de către acesta, inclusiv a cererii de chemare în judecată, a cererii de apel etc., a conchis că suma în mărime de 7 000 de lei solicitată de reclamant pentru încasarea cheltuielilor de judecată aferente asistenței juridice - pentru examinarea cauzei în prima instanță, precum și suma bănească în mărime de 4 000 de lei pentru examinarea cauzei în instanța de apel, care constă în studierea materialelor cauzei, întocmirea acțiunii, participarea în proces,

precum și atacarea hotărârii judecătorești corespunde pe deplin cerințelor art. 96 din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

Instanța de apel a reținut că, Inspectoratul General de Poliție poartă răspundere de drept civilă în acest caz, iar sumele solicitate, pe care instanța le-a considerat parțial justificate, trebuie încasate anume de la acest justițiabil. Respectiv, cerințele acțiunii către Ministerul Justiției și Ministerul Finanțelor au fost înaintate în mod neîntemeiat și nicio sumă bănească nu poate fi încasată de la acești justițiabili.

La data de 05 mai 2023, Inspectoratul General al Poliției, a declarat recurs împotriva deciziei din 02 februarie 2023 a Curții de Apel Comrat, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei decizii noi de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

În motivarea recursului s-a invocat că reclamantii nu au probat și nici nu au prezentat argumente convingătoare privind suportarea cheltuielilor de asistență juridică.

A menționat că instanțele de judecată au considerat oportună aplicarea prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 „Privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești” care în opinia recurentului este ilegală și neîntemeiată, deoarece legea sus-menționată nu poate fi aplicată în această categorie de cauze.

Recurentul a atras atenția asupra aplicabilității dispozițiilor Legii nr. 1545 în fiecare caz concret în care se solicită încasarea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, trebuie să existe și să fie respectate în ansamblu atât împrejurările prevăzute de art. 3 Legii nr.1545 - prejudiciul material și moral care trebuie reparat, cât și împrejurările prevăzute de art. 6 Legii nr. 1545 - motivele de apărare a dreptului la despăgubire.

A indicat că acțiunile de perfectare a procesului-verbal cu privire la contravenție este una dintre obligațiile principale ale agentului constator în îndeplinirea atribuțiilor sale prevăzute de Lege, iar eliminarea erorilor prin hotărâre judecătorească exclude posibilitatea de reparare a prejudiciului în baza temeiurilor menționate, astfel încât dispozițiile Legii nr. 1545 sunt inaplicabile.

A menționat că instanțele de judecată au concluzionat greșit că existența unui act ilegal din partea agentului constator este confirmată prin decizia instanței de apel din 15 octombrie 2018, potrivit căreia procesul-verbal cu privire la contravenție în privința reclamantului a fost anulat, or, prin decizia instanței de apel nu s-a stabilit caracterul ilegal al acțiunilor sau inacțiunilor entității constatatoare în cadrul procedurii contravenționale, astfel cum este prevăzut în art. 384 lit. (3¹) din Codul contravențional.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Comrat a pronunțat decizia contestată la data de 02 februarie 2023.

Materialele cauzei atestă că la data de 22 martie 2023, decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentului Inspectoratul General al Poliției f.d. (49, Vol. II) și a fost recepționată la data de 27 martie 2023 (f.d. 51, Vol. II).

Astfel, recursul, declarat la 05 mai 2023, este în termen.

La 27 iulie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimaților, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 113, Vol. II).

Referințe nu au fost depuse.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției se consideră inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi